Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2002_2_8.pdf | DOST. 30/04/24 6.05

OCENE – ZAPISKI – POROČILA – GRADIVO

RABA DVOJINE V ZVEZAH Z DVEMA IMENOMA. DVOJNA DVOJINA

»Slovanski jeziki so poleg litavskega edini jeziki indoevropske skupine, v katerih se je dvojina zadržala tako dolgo« (Meillet 1951: 260). Ohranitev dvojine je bila neposredno povezana s staro, pri Slovanih in Baltih dolgo zadržano, indoevropsko ideologijo poveličevanja parnih božanstev in češčenja dvojčkov. V tem pogledu je zamrtje dvojine izrazit primer splošnega prehoda od »jezika-ideologije« k »jeziku-tehniki« [Abaev 1936: 7].

Ko je A. Belić (1932: 30 itn.) v osnovnem podsistemu oblik opredelil tretjo različico dvojine – »sindetično« dvojino, tj. dualis v zvezah z dvema imenoma, je imel v mislih starocerkvenoslovanske besedne zveze tipa:

> мариѣ же магдалини і мариѣ иосифова зьрѣашете къде и полагаахѫ Mar. Mr. 15, 47; видѣвъша же оученика его иѣковъ и иоанъ рѣсте гн҃ Lk. 9, 54.

Zveze dveh lastnih imen so v teh primerih skladenjski izraz dvojinskega pomena, ki z rabo ostalih, obimenskih, ujemalnih (kongruentnih) dvojinskih – osebnih glagolskih, deležniških in apozitivnih samostalniških – oblik: зьрѣашете, видѣвъша, оученика, рѣсте – pridobi še oblikoslovno komponento.

Navedene zveze se delijo na dva dela – na zveze dveh lastnih imen ter na prilastkovne in povedkovne oblike, ki se pomensko ujemajo z gramatičnim subjektom in hkrati poudarjajo njegovo dvodelnost. Oblikoslovna dvojina se v podobnih besednih zvezah izraža v ujemalnih glagolskih, deležniških, pridevniških ali apozitivnih samostalniških oblikah. Njihova pojavitev v zvezah ni pogojena z ujemanjem na slovnični, temveč na pomenski ravni, zato so se zaradi svoje funkcije obrobnih dvojinskih oblik lahko že zgodaj zamenjevale z ustreznimi množinskimi. Izpostavitev opisane različice dvojine opravičuje dejstvo, da se je dvojina lahko izražala skladenjsko (ikonično). Ujemalne oblike v podobnih, pa tudi v vseh ostalih primerih, niso bile pomensko samostojne, kljub temu pa je preučevanje teh oblik pomembno, saj imajo odstopanja od pravilne rabe ujemalnih oblik dvojine v podobnih primerih diagnostični značaj za osrednje dvojinske oblike. Smotrnost opisovanja dane različice dvojine potrjujejo tudi posebnosti razvojne perspektive zvez z dvema imenoma – čeprav ne tiste, na katero je opozarjal A. Belić.

A. Belić je zvezam z dvema imenoma, ki vsebujejo oblikoslovno obeležje dvojine – kongruentno dvojino, pripisoval velik pomen; oživitev dvojine v slovenskem jeziku je povezoval prav s temi zvezami. V novejših preučevanjih slovenskih dvojinskih oblik je teorija A. Belića uporavičeno postavljena pod vprašaj. Kot poudarja A. Derganc, so osnovo dvojine v slovenskem jeziku tvorile zaimenske oblike za 1. in 2. osebo; to potrjujejo tako narečna gradiva L. Tesničarja kot v tem pogledu pomembna protestant-

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2002_2_8.pdf | DOST. 30/04/24 6.05

ska besedila. Temelj za oživljanje dvojine v slovenskem jeziku je postala inovacija – oblikovanje zloženih osebno-zaimenskih dvojinskih oblik *midva*, *vidva* na osnovi množinskih oblik (gl. Derganc 1988: 245–246).[1] A. Derganc predvideva, da bi slovenska dvojina delila enako usodo, kot jo je v vseh ostalih slovanskih jezikih, kjer se je izgubila, vendar se je ta proces v 16. stoletju ustavil prav v okviru zaimensko-glagolske rabe, ki tvori osnovo podkategorije dvojine v sodobnem slovenskem jeziku. Na ta način slovenska dvojina potrjuje posebno potencialno pomembnost zaimensko-glagolskih oblik.

A. Belić je svojo opredelitev zvez z dvema imenoma kot posebno različico dvojine utemeljeval tudi z razvojnimi zakonitostmi. Slovanska »sindetična« dvojina je bila, po njegovem, neposredno nadaljevanje starega indoevropskega parnega poimenovanja, ki je nastopalo bodisi v obliki tako imenovane **eliptične dvojine**, ki je, v opredelitvi B. Delbrücka, »znano enotnost dveh dopolnjujočih se stvari« (»die bekannte Einheit zweier sich ergänzender Dinge«) izražala z dvojinsko obliko pomembnejše komponente (a), v zvezi prvega imena v dvojinski obliki in drugega, zaradi jasnosti dodanega, v edninski obliki (b), ali – v težnji po ujemanju – tudi drugega imena v dvojinski obliki (c), ter, končno, v združenih oblikah, imenovanih *dvandva* (č). Te zveze so lahko pomenile parna božanstva, ki so se častila skupaj in so zaradi tega oblikovala »nekakšno domišljijsko enotnost« (»für die Phantasie eine Einheit bilden«) (Delbrück 1888: 56) (enako Pánini 6.2.141 *devatādvandva* 'božanski dvandva', gl. tudi Sprachwissenschaftliches Wörterbuch 1986: 685–686; Elizarenkova 1989: 502), pa tudi »posvetne osebnosti«, dele telesa, ki so tvorili neko celoto, in časovne razmejitve (Delbrück 1888: 56–58). Primerjaj staroindijsko:

a) *mitrā* 'Mitra in Varuna' (z dvojinsko obliko prvega imena in z elipso drugega);
b) *mitrā várunaḥ* (z dvojinsko obliko prvega imena in edninsko drugega);
c) *mitrā várunā* (z dvojinsko obliko obeh imen);
č) *mitrā várunau* (dvandva).

A. Belić je smatral, da se slovanska raba od indoevropske ne razlikuje samo v tem, da ni prave eliptične različice oblik, ampak tudi v redki rabi edninskih oblik imen v podobnih zvezah. Izkazalo se je, da obstajajo v stari cerkveni slovanščini primeri tako prave eliptične kot tudi dvojne dvojine, ki so analogni indoevropskim obrazcem.[2]

Dejstvo je, da so v starocerkvenoslovanskih virih izpričane tako kulturne kot sistemsko-gramatične ustreznice zvezam tipa b) in c), ki pa jih A. Belić ni opazil. Nanje je kot na možne opozarjal že A. I. Sobolevski (1907: 205), ko je svojo pozornost

[1] Sklepe A. Derganc moramo precizirati v tem smislu, da so na te zaimenske inovacije v imenovalniku sovplivale precej ustaljene dvojinske oblike, ki so bile sestavljene iz glagola in odvisnosklonskih zaimenskih oblik. Predvsem pa se je tu, nedvomno, pojavila določena stopnja zgodovinske ustaljenosti zaimensko-glagolskega sistema.

[2] Po ustnem zagotovilu V. B. Krys'ka je, za razliko od dvojne dvojine, »klasično« eliptično dvojino v starocerkvenoslovanskem gradivu, kolikor lahko sodimo iz danega materiala, najti samo v enem primeru – прадѣда 'praded in prababica':
Х҃а і҃са б҃а прадѣда. иакимъ же и аньна. оукрашена правьдою. достоино пѣ(с)ми да похвалена боудета днь(с). Min. XII (julij), 120.

Istočasno starocerkvenoslovanski viri izpričujejo nekatere primere nadaljnjega razvoja te indoevropske zveze, ki pa, resnično, potrebujejo natančnejšo analizo.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2002_2_8.pdf | DOST. 30/04/24 6.05

usmeril na nenavadne primere rabe dvojine lastnih imen v staroruskih tekstih: npr. *перенесена быста бориса и глѣба* (namesto pričakovanih oblik *борисъ и глѣбъ*); *попъ свѧтую констѧнтину и елены* (namesto pričakovanih *констѧнтина и елены*) v »Novgorodskem prvem letopisu*«; о г(с)на козма и дамиꙗна* (namesto pričakovanih oblik zvalnika ednine *козмо и дамиꙗне*) v pripisu k pskovskemu Hirmologiju 1344 (list 28) itn.

Razlago A. I. Sobolevskega je podprl O. Hujer (1953: 102), prav tako P. S. Kuznecov (1959: 79)[3] in V. I. Degtjarev (1997: 114).[4] Kot arhaično eliptično dvojino je podobne oblike opredeljeval V. Vondrák (1928: 223). Pred nedavnim je analogne starocerkvenoslovanske in indoevropske zveze tipa »božanskih dvandva« v svojem članku razvojno približal Liukkonen (1973: 250 itn.), pred njim pa V. Pisani (1956: 392–393).

Sedaj lahko prikažemo zelo stare primere rabe zvez z dvojno dvojino pri Slovanih, začenši s starocerkvenoslovanskim »Supraseljskim zbornikom«:

при цр҃оу и томителю • декиѧ • и оуалериѧ Supr. 185, 17.

V staroruski »Povesti o Borisu in Glebu« ti primeri spadajo v čas sestavitve teksta – torej v konec tretje ali v poslednjo četrtino 11. stoletja. Tako v »Povesti« kot v Supraseljskem zborniku najdemo enak obrazec, ki posplošuje nominativno-akuzativno-vokativne oblike na *-a-*:

Бысть же въ времѧ перенесению ст҃ыима мч҃нкома. *романа. и дв҃да* SbU XII/XIII, 20v (namesto pričakovanih oblik *романоу и давидоу*); иди къ ст҃ыма мч҃нкома *бориса и глѣба*. и та ти имата дати видѣние 22v (namesto pričakovanih *борисоу и глѣбоу*) ipd.

Pri natančnem razvrščanju gramatičnih dvojinskih oblik v več rokopisih smo ugotovili, da so precej stari primeri podobnih konstrukcij (vedno skupaj s pravilno kongruentno dvojino) tudi v mašnih minejah, prologih, zakonskih knjigah:

М(с)ца того(ж) въ • кд • творениѥ. ꙗвана. митрополита роусьскаго ст҃ыма. мч҃нкома. *бориса и глѣба* Min. XII (julij), 111 (namesto pričakovanih oblik *борисъ и глѣбъ*); сти(х) • мч҃нкма • *бориса и глѣба* Il. XII, 142v; при славьною ц(с)рю *аркадиꙗ и онориꙗ* авгоустоу KE XII, 143b (namesto *аркадии и онории*); Гъ і҃съ х(с)ъ бъ҃ нашь ... ахг҃ла своѥго посла къ правьдникома. *иѡакыма и аньнѣ*. из неꙗже въсхотѣ произити. плътьстѣи мтри <tako!> ѥго PrS XII/XIII, 82b (namesto pričakovanih *oblik иѡакымоу и аньнѣ*); Вьрста чьстьнаꙗ. и пресловоущиꙗ. превѣчнаго сн҃а. пьрвородителѧ. хранителѧ законоу. и рожьшаꙗ радости началне, *иоакима и анна*. ч(с)тьна боудета Min XIII$_2$, 60 ob. (namesto pričakovanih *иоакимъ и анна*; primerjaj s pravilnimi edninskimi oblikami lastnih imen: Сп҃снию всѣмъ начало. о бл(ж)ныи иоакимъ. и *анна* славнаꙗ. ч(с)тоу и непорочноу. и преч(с)тьноу бц҃ю родиста. бо҃чьстиꙗ же се въспрїимша въздание 61); къ правьдныма *иакима и анны* PrL 1282, 83v.

[3] Razlage A. I. Sobolevskega ne omenja.
[4] Avtor uporablja izrazoslovje »eliptična dvojina«.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2002_2_8.pdf | DOST. 30/04/24 6.05

Letopisna poročila o graditvi novih cerkva praviloma navajajo imena svetih dvojic. Po tej značilnosti se odlikuje tudi naslednji fragment, ki istočasno vključuje poimenovanja kar treh svetih dvojic:

Томь(ж) лѣ(т) съдѣлаша •д҃• цр҃кви • *ст҃оую мчн(к) бориса и глѣба* • въ гра(д) • ст҃го пр҃рка илые и *ст҃оую ап(с)лоу петра и павла* • на хълмѣ • и *ст҃оую безмздьникоу козмоу и дамиана* LN XIII–XIV, 24 ob.

Celotni odlomek besedila zaokroža zveza božanskih dvandva z gramatično shemo *rodilnik dvojine* + *rodilnik ednine*, ki poudarja v staroruski tradiciji ohranjeno zaznamovanje sakralnih parnih poimenovanj.

V »Ostromirovem evangeliju«, pa tudi v prologih, je zveza dvandva združena v eno besedo in oblikoslovno izražena v dvojinski obliki:

М(с)ца то(ж) стр(с) ст҃аго м(ч)ка еулампа • и еулампиѧ. приснъıма **братъсестрома** EvO 1056–1057, 228v (gl. tudi SJS, I: 143; gr. τῶν αὐταδέλφων); Въ тъ (ж) дн҃ь ст҃хъ мч҃нкъ. савили. павла. и татианы. *бра(т)сестроу* PrL 1282, 29g.

V PrS XII/XIII je podobna oblika popravljena v – dvobesedno – zvezo tipa dvandva:

М(с)ца того(ж). въ ї. днь. стр(с)ть ст҃ою мч҃нкоу. еулампиѧ. и еулампиѣ. *брата(и.)сестроу* 17–18 (sosednji črki *a* in *i* sta zapisani z drugim črnilom kot ostali tekst).

Kot dvandva lahko opredelimo cerkvenoslovanske zveze два́ два́ (= gr. δύο δύο 'v dvoje, paroma' (D'jač., 137), primerjaj: ни пребываите же *два два* купно в таинѣ мѣстѣ FSt. XIV/XV, 118v),[5] ki, izgleda, ustreza vedskemu *dvá-dvā* 'po dva', ki je postal obrazec za zveze tipa dvandva (*dvan-dvā*) (Sprachwissenschaftliches Wörterbuch 1986: 685).

V EvO 1056–1057, 290a (Mr. 6, 7) je izpričana oblika, ki spominja na omenjeno adverbialno obliko v vedščini: Въ врѣмѧ оно • призвавъ иисо ва на десѧте оученика своѧ • начатъ ѩ сълати дъва нъ дъва (primerjaj v grškem jeziku: ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο). V Zografskem in Marijanskem evangeliju sta enaka primera (gl. SJS, II: 447).

Zloženki tipa dvandva sta praslovanski obliki **obadъva*, **obadъvě* (gl. Kopečný, 237), ki imata sodobne slovanske ustreznice: v beloruščini – *абодва*, *абедзве*, v poljščini – *obydwa*, v slovenščini – *obádva*, *obédve* itn. Taki obliki sta tudi v litavščini: *abùdu*, *abìdvi* (Otrębski 1958: 184). Zloženka je bila, očitno, znana tudi v staroruskem jeziku: и избраста себѣ обадва сама, і въсхотѣста пріати искушеніе вѣры ŽSP konec XIV.–prva polovica XVI., 143.

[5] Prim. v mesečni mineji za 6. januar: приходѧтъ къ настоѧтелю свѧщенницъı два два и цѣлѩютъ честнъıй крестъ; v slovarju V. I. Dalja (Dal': 416): два-два 'po dva, dva po dva, dvoe po dvoe, попарно, четами' (sln. *po dva, dva po dva, v dvoje, paroma, v dvojicah*); v srbohrvaško-ruskem pa: *двá и двá* 'попарно, парами' (sln. *paroma, v parih*) (SHR: 81).

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2002_2_8.pdf | DOST. 30/04/24 6.05

V podobnih primerih lingvistični pojavi ne morejo biti ločeni od preučevanja dejstev primerjalne mitologije in celotne zgodovine kulture. Razlaga starocerkvenoslovanskih ponazoritev zvez »božanskih dvandva« v danem primeru povsem ustreza njihovemu kulturnemu statusu, ki se odraža v zaznamovanju posebno spoštovanih svetih dvojic. Preoblikovanje in preraščanje poganskega kulta dvojčkov pri južnih in vzhodnih Slovanih v posebno spoštovanje svetih dvojic lahko sedaj sprejemamo kot trdno dejstvo (gl. Ivanov, Toporov 1977: 115).[6] Povsem jasno je, da sta bila prva ruska sveta brata, Boris in Gleb, v ljudski zavesti tesno povezana s starim kultom dvojčkov, tako da je posebno spoštovanje do obeh bratov predstavljalo krščansko transformacijo arhaičnih mitopoetičnih predstav (gl. Toporov 1989: 63, 83; 1995: 500–501).

V prvotnem sistemu so tako obstajale zaznamovane oblike dvojne dvojine, zoperstavljene nevtralnim oblikam, ki so bile prav tako dvojinskega pomena, vendar pa so ga izražale sintaktično (ikonično) – z zvezami edninskih oblik dveh lastnih imen. Dvojinski pomen takih zvez se je morfološko izražal s pomensko ujemalnimi prilastkovnimi ali povedkovnimi oblikami. Kljub Belićevi teoriji pa so pri nevtralnih oblikah obstajala tudi druga izhodišča v indoevropskem jeziku. Nevtralne edninske zveze dveh imen so skupaj s spremljajočimi dvojinskimi oblikami lahko ustrezale tisti različici dvojine v indoevropščini, katero je B. Delbrück imenoval »anaforična«. To je dvojina besed, ki postanejo splošno postpozicijsko ali prepozicijsko zaznamovanje dveh drugih osebnih ali neosebnih zaznamovanj in katere poudarjajo enotnost svojih referentov (Delbrück 1968: 99).

Razpad ideološko relevantnega kroga poimenovanj parnih božanstev (teonimov) v krščanskem obdobju ni mogel pridobiti polnovredne zamenjave v obliki novega zaprtega kroga parno povezanih sakralnih poimenovanj. Tak krog se je sicer ustvaril, vendar se ni mogel dokončno izoblikovati, saj se omenjena tendenca ni mogla v polni meri povezati s temeljnimi izhodišči krščanskega svetovnega nazora. Variiranje zaznamovanih oblik dvojne dvojine tipa *Бориса и Глѣба* (**dvojina + dvojina**) in nevtralnih oblik sintaktične dvojine tipa *Борисъ и Глѣбъ* (**ednina + ednina**), ki se je izoblikovalo v postpraslovanskem obdobju, je spremenilo konfiguracijo medsebojnega razmerja med različicami dvojine in oslabilo vsebinsko motiviranost dvojine – njeno notranjo obliko.

Viri in okrajšave

EvO 1056–1057 – Остромирово евангелие 1056–1057 г.: С приложением греческого текста Евангелий и с грамматическими объяснениями / Изд. А. Х. Востоков. Санкт-Петербург, 1843. VIII, 294 l., 324 str.

ŽSP konec XIV. – prva polovica XVI. stoletja – Повесть о Стефане, епископе Пермском // Памятники старинной русской литературы, издаваемые Г. Кушелевым-Безбородко. Вып. 4: Повести религиозного содержания, древние поучения и послания, извлеченные из рукописей Н. Костомаровым. Санкт-Петербург, 1862. 119–171.

[6] Prim. v »Žitiju Aleksandra Nevskega«: Имѣѧше же (алеѧандръ) вѣру велику. к тѣм(а) мчнкма Бориса и Глѣба LL 1377, 168.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2002_2_8.pdf | DOST. 30/04/24 6.05

Il. XI/XII – »Ильина книга«. РГАДА, Тип. 131. 145 l.
KE XII – [Ефремовская кормчая] // В. Н. Бенешевич. Древнеславянская кормчая XIV титулов без толкований. Т. 1, вып. 1–3. Санкт-Петербург, 1906–1907. 840 str.
LL 1377 – Лаврентьевская летопись // ПСРЛ. Т. 1. Москва, 1962. Stb. 1–488.
LN – Новгодская харатейная летопись. Москва, 1964:
LN XIII_2 – 1–118 ob.;
LN okoli 1330 – 119–167 ob.;
LN sredina XIV – 167 ob. – 169.
Mar. – Codex Marianus glagoliticus characteribus cyrillicis transcriptum. Edidit V. Jagiæ. – Маріинское четвероевангелїе съ примѣчанїями и приложенїями. Трудъ И. В. Ягича / Фототипическое изданїе книги. Graz, 1960.
Min. XVI (julij) – Минея служебная, июль. РГАДА, Тип. 122. 151 l.
Min. XVIII_2 – Gottesdienstmenäum für den Monat Dezember nach den slavischen Handschriften der Rus' des 12. und 13. Jahrhundert / Facsimile der Handschriften CGADA f. 382 Nr. 96 und 97. Köln etc., 1993. 125–594 (ë. 1r-234v).
PrL 1282 – Лобковский пролог. ГИМ, Хлуд. 187. 148 l. (po fotokopijah)
PrS – Софийский пролог. РНБ, Соф. 1324. 317 l.:
PrS XII/XIII – l. 1–160;
PrS sredina XIII – l. 161–234, 242–317.
SbU XII/XIII – Успенский сборник XII–XIII вв. / Изд. подгот. О. А. Князевская, В. Г. Демьянов, М. В. Ляпон. Москва, 1971. 768 str.
Supr. – Супрасльская рукопись. Труд Сергея Северьянова / Памятники старославянского языка. Т. II, вып. 1. Санкт-Петербург, 1904. 570 str.
FSt. XIV/XV – Огласительные поучения Феодора Студита. РГБ, МДА 52. 230 l. (po fotokopijah)

Slovarji

В. И. Даль, 1955: Толковый словарь живого великорусского языка. Т. 1–4. Москва.
Djać. – Г. Дьяченко, 1993: Полный церковнославянский словарь. Москва. XL, 1120 str.
SHR – И. И. Толстой, 1982: Сербскохорватско-русский словарь. Москва. 735 str.
F. Kopečný, 1981: Základní všeslovanská slovní zásoba. Praha. 484 str.
SJS – Slovník jazyka staroslověnského, 1958–1997. I–IV. Praha.

Kartoteke in arhivi

ГИМ – Государственный исторический музей. Отдел рукописей и старопечатных книг (Москва).
КСДР – Картотека Словаря древнерусского языка (XI–XIV вв.), Институт русского языка им. В. В. Виноградова РАН. Moskva.
РГАДА – Российский государственный архив древних актов (nekdanji ЦГАДА). Moskva.
РГБ – Российская государственная библиотека (nekdanja ГБЛ). Отдел рукописей (Москва).
РНБ – Российская национальная библиотека (nekdanja ГПБ), Отдел рукописей и редких книг (Санкт-Петербург).

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2002_2_8.pdf | DOST. 30/04/24 6.05

Uporabljena literatura

В. И. Абаев, 1936: Еще раз о языке как идеологии и как технике. Язык и мышление. VI–VII. Москва, Ленинград, 5–18.

A. Belić, 1932: О двојини у словенским језицима. Београд. 201 str.

O. Hujer, 1953: Введение в историю чешского языка. Москва. 130 str.

В. И. Дегтярев, 1997: Семантическая реконструкция грамматической категории числа в праславянском языке. Этимология, 1994–1996. Москва. 106–116.

Т. Я. Елизаренкова, 1989: »Ригведа« – великое начало индийской литературы и культуры. Ригведа. Мандалы I–IV. Москва. 426–523.

Вяч. Вс. Иванов, В. Н. Топоров, 1977: Структурно-типологический подход к семиотической интерпретации произведений изобразительного искусства в диахроническом аспекте. Труды по знаковым системам. VIII. Тарту. 103–119.

П. С. Кузнецов, 1959: Очерки исторической морфологии руского языка. Москва. 276 str.

А. Мейе, 1951: Общеславянский язык. Москва. 492 str.

А. И. Соболевский, 1907: Лекции по истории русского языка. Москва. 310 str.

В. Н. Топоров, 1989: Идея святости в Древней Руси: вольная жертва как подражание Христу Сказание о Борисе и Глебе. Russian literature. XXV (1). 1–102.

В. Н. Топоров, 1995: Святость и святые в русской духовной культуре. Первый век христианства на Руси. Т. 1. Москва. 874 str.

B. Delbrück, 1888: Altindische Syntax. XXII. Halle. 634 str.

A. Derganc, 1988: On the History of the Dual in Slovene and Russian. *Wiener slawistischer Almanach*. Band 22. 237–247.

K. Liukkonen, 1973: Das Götterdvandva im Slavischen: Versuch einer Erklärung des sog. Genitiv-Akkusativs. *Scando-Slavica*. 19. 249–25.

J. Otrębski, 1956: Gramatyka języka litewskiego. Nauka o formach. Warszawa. T. III. VIII. 377 str.

V. Pisani, 1956: Slavische Miszellen. For Roman Jakobson. The Hague. P. 390–394.

Sprachwissenschaftliches Wörterbuch. Hrsg. von J. Knobloch. 1986. Band 1: A–E. Heidelberg: Winter. 895 str.

O. F. Žolobov
Kazanska univerza

Iz ruščine prevedla
Vanda Babič.